

Відповідно до Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, розв'язання питань, що належать до компетенції органів державного фінансового та податкового контролю, не належить до завдань економічної експертизи [3].

Поряд із переліченими проблемами існує також проблема виїзду судових органів до інших регіонів. Як наслідок, подання судовими експертами клопотань є марним та недоцільним, оскільки матеріали справ здебільшого залишились на окупованих територіях під час евакуації. Це також унеможлиблює проведення деяких судово-економічних експертиз.

Розв'язання даної проблеми потребує організації процесу вилучення документів, що залишились на деокупованих (у даний час) територіях, та направлення їх до органів, яким передано їх провадження.

Із вищезазначеного можна зробити висновок, що наразі виникає попит на проведення експертиз, пов'язаних із дослідженням відшкодування майнової шкоди (збитків, утраченої вигоди), завданих під час уведення воєнного стану внаслідок військової агресії Російської Федерації. У той же час, враховуючи повну чи часткову втрату підприємствами первинної документації, відсутність на деяких деокупованих територіях органів

державного фінансового контролю, мораторій на проведення деяких видів податкових перевірок, а також обмеження компетенції судового експерта-економіста щодо самостійного встановлення та розрахунку майнової шкоди (збитків, утраченої вигоди), актуальним є питання щодо обмеженого використання спеціальних знань експертів з економічних досліджень.

Перелік джерел посилання

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 27.02.2023).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 27.02.2023).
3. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#n17> (дата звернення: 27.02.2023).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змін та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 27.02.2023).

Особливості дослідження амфетаміну в складі сумішей із деякими наповнювачами

Інна Беседіна,

Харківський НДЕКЦ МВС України, м. Харків, Україна, e-mail: i.kharkovskaya@ukr.net

Наведено приклади виявлення найпоширеніших домішок під час проведення судових експертиз із дослідження амфетаміну. Розглянуто особливості криміналістичного оцінювання результатів дослідження домішок в амфетаміні.

Ключові слова: амфетамін; кофеїн; домішки; ідентифікації наркотичних сполук.

Peculiarities of research on amphetamine in mixtures with some fillers

Inna Besedina

Examples of detection of the most common impurities during forensic examinations of amphetamine are provided. Peculiarities of forensic evaluation of research results of impurities detected during study of amphetamine are considered.

Keywords: amphetamine, caffeine, impurities, identification of narcotic compounds.

Серед похідних фенілетиламіну існують синтетичні речовини, що мають дуже сильну фізіологічну дію. Деякі з них, такі як амфетамін

(фенамін) [1, с. 1—5, 2, с. 73], застосовують у медицині під час клінічного лікування депресій, хронічної втоми та регулювання ваги.

Дуже часто амфетамін надходить на дослідження у вигляді різних сумішей. На нелегальному ринку може фігурувати цілий ряд подібних амфетаміну фармацевтичних препаратів, що походять із легальних джерел, а також різних сумішей. Усі вони мають аналогічну характеристику з точки зору фармакологічної дії (як стимулятори) і їх зловживання неминуче призводить до формування залежності [4, с. 4—6].

Зазвичай чистота продукту, синтезованого в підпільній лабораторії, складає 90—99 %, однак для продажу вміст основного компоненту в сумішах доводять до 40 % і менше, додаючи різні наповнювачі.

Для дослідження амфетамін надходить у суміші з такими наповнювачами: пірацетамом (*Piracetam*), ацетилсаліциловою кислотою (аспірином), кофеїном, ацетамінофеном (парацетамолом), дифенгідраміном (димедролом), уротропіном, крейдою, гіпсом, лактозою, крохмалем, сульфатом магнію та ін.

Часто суміші містять речовини з подібним до амфетаміну фізіологічним впливом на організм, що призводить до синергізму двох (або декількох) компонентів та зниженням їх концентрації. Наприклад, суміш амфетаміну з кофеїном містить амфетамін у концентрації, яка не перевищує 12—15 %, а збуджувальний ефект залишається доволі сильним.

Амфетамін належить до психостимуляторів, які перебувають в одній групі з таким лікарським засобом, як кофеїн [3, с. 427—433], [4, с. 131], тому для підсилення фізіологічного впливу на організм дуже часто використовують суміш амфетаміну з кофеїном.

Тривале застосування стимуляторів призводить до зниження інтелекту, патологічної ґрунтовності мислення, зациклення на несуттєвих деталях, звуження кола інтересів. Основними та найважчими наслідками приймання амфетамінів та інших стимуляторів є збільшення ймовірності інсульту, гіпертонія, аритмії, параноїдальні психози. Це може підсилюватися додатковою дією іншого психостимулятора-домішки (наприклад, кофеїну) [2, с. 467—470].

Вирішуючи діагностичні завдання з визначення якості та кількості наркотичного засобу, особливого значення для застосування схеми дослідження наркотичного засобу та для правильної пробопідготовки набуває наявність значної кількості домішок.

Окремі речовини (кофеїн, пірацетам, парацетамол, димедрол, лактоза та ін.) не впливають (або майже не впливають) на результати дослідження, їх якісний і кількісний склад легко визначити за допомогою газової хроматографії. Інші сполуки можуть суттєво впливати на визначення якісного складу речовин.

Не всі методи дослідження будуть однаково ефективними, тому слід дуже ретельно підходити до схеми дослідження наркотичного засобу, який містить домішки.

У процесі дослідження домішок експерт повинен враховувати, що більшість їх походить із неоднорідних за складом речовин, тому вони можуть бути представлені як чистими речовинами (кофеїн, ацетамінофен, ібупрофен та ін.), так і домішками з різних фаз (компонентів) однієї речовини. Наприклад, якщо домішками є подрібнені таблетки, що містять коригентні та консистентні речовини та основним компонентом яких є лактоза або крохмаль (але в мікрокількостях присутня діюча речовина), то визначити справжній склад суміші стає складніше.

ІЧ-спектроскопія дає змогу чітко виявити наявність супутніх речовин для сумішей із наркотичними засобами (кофеїн, ацетамінофен, ібупрофен та ін.), але часто не виявляє власне наркотичний засіб у досліджуваних сумішах через його незначну кількість. Зазвичай існує багато інших способів якісного визначення наркотичних засобів, крім ІЧ-спектроскопії, але саме вона дає швидкий результат і дає можливість проаналізувати речовини різного агрегатного стану.

Під час дослідження суміші речовин застосовують хромато-мас-спектрометричне дослідження для виявлення різних домішок, що містять таблетки (парацетамол, фенобарбітал, хлорфенірамін, теофілін, декстрометорфан тощо).

Дослідження із застосуванням хромато-мас-спектрометричного дослідження проводять для визначення летких органічних компонентів. Пробопідготовку зазвичай проводять із застосуванням методу лужної екстракції гексаном чи хлороформом. На хроматограмі визначають піки речовини, мас-спектр яких ідентифікується як амфетамін.

Амфетамін може безпосередньо реагувати в розчинах із речовинами-наповнювачами (наприклад, з ацетилсаліциловою кислотою або уротропіном). При цьому утворюються нові сполуки, що мають інший мас-спектр і час виходу,

амфетамін може взагалі не ідентифікуватися (у суміші з ацетилсаліциловою кислотою його неможливо виявити взагалі, тому що він переходить у 2-ацетамід-1-фенілпропан) [5, с. 33—35].

Тому для детального визначення складу досліджуваної суміші першочергове значення має визначення наркотичного засобу, але присутність домішок може вповільнювати або взагалі перешкоджати ідентифікації наркотичних сполук. Із метою виявлення амфетаміну в сумішах доцільніше застосувати пробопідготовку з використанням лужної екстракції гексаном чи хлороформом та в подальшому досліджувати їх на хромато-мас-спектрометрі.

Перелік джерел посилання

1. Замошець О. П., Жук Б. М. Можливості криміналістичного дослідження амфетаміну

та його похідних : метод. посіб. Київ, 2022. 18 с.

2. От субстанции к лекарству / под ред. В. П. Черных. Харьков, 2005, 1243 с.
3. Безуглий П. О., Гриценко І. С., Українець І. В., Таран С. Г. та ін. Фармацевтична хімія. Вінниця, 2008. 555 с.
4. Weinberg V. A., Bealer B. K. The World of Caffeine: The Science and Culture of the World's Most Popular Drug. Routledge, 2004. P. 235.
5. Замошець О. П., Барикова О. М., Шкурдода С. В., Пасічник В. В., Король К. П. Особливості дослідження об'єктів, вилучених за фактом виявлення предметів (пристроїв) та речовин, які можуть використовуватися під час синтезу психотропної речовини — метамфетаміну або амфетаміну за методом Нагаї : метод. рек. Київ, 2021. 39 с.

Публічні заклики як доказ фактів колабораційної діяльності в семантико-текстуальних експертизах

Вікторія Біла,

д-р юрид. наук, доцент, Український НДІ спеціальної техніки та судових експертиз, м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8201-219X>, e-mail: bilaviktoriia21@gmail.com

Анастасія Сидорук,

Український НДІ спеціальної техніки та судових експертиз, м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5784-8437>, e-mail: anastasia8halyuk@gmail.com

Висвітлено проблематику аналізу та виявлення публічних закликів як доказу фактів колабораційної діяльності під час проведення семантико-текстуальної експертизи.

Ключові слова: семантико-текстуальна експертиза; публічні заклики; співпраця; колабораціонізм; колабораційна діяльність; гібридна війна.

Public calls as evidence of the facts of collaborative activity in semantic-textual examination *Viktoriia Bila, Anastasia Sydoruk*

The issues of analysis and identification of public calls as evidence of the facts of collaborative activity during semantic-textual examination are highlighted.

Keywords: semantic-textual examination, public calls, collaboration, collaborationism, collaborative activities, hybrid warfare.

Із початку повномасштабного вторгнення російської федерації (далі — рф) в Україну дослідження проблематики розслідування фактів колабораційної діяльності стало надзвичайно актуальним. Постало питання проведення слідчих, розшукових та процесуальних дій над колаборантами за співпрацю з державою-агресором.

У зв'язку з цим було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих

актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» від 03.03.2022 р. № 2108-IX, у якому доповнено Кримінальний кодекс України (далі — *КК України*) ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» [1]. Верховна Рада України запровадила кримінальну відповідальність за співпрацю з рф в інформаційній, освітній, політичній, військовій, адміністративній, економічній або трудовій сферах.